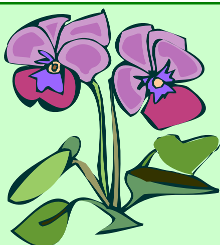

PENSEO

N-ro 190

Aŭg. / 2007

Monata Beletra Revueto en Esperanto
Honorita de Premio Grabowski,1994

Fondita en 1990; Enretigita en 1997 la 18-a jaro http://www.elerno.net/penseo/penlisto.htm

Vejdo

Julio Brila

Okaze de 120-jara Naskiĝo de Esperanto
—laŭ ĉinesko Manjianghong

sunsezona
julio
kalendara
helbrila
kaj samtempe
memor-kara
l' Internacia Lingvo
estas cent-dudek-jara
kun forto
de vivdaŭrigo
senpara

ne haltu
senfara
al celo
lumklara
laŭ voj' zigzaga
obstaklara
marŝu, samideanoj,
strebu, kun pen' prepara
por mondo
trans lingva baro
amara

DU AMIKOJ

Guy de Maupassant

Parizo estis sieĝita, malsatinta kaj ĝeminta. La surtegmentaj paseroj fariĝis tre raraj. La ratoj en la kloako estis ne troveblaj plu. Oni manĝis kion ajn ili trovis.

S-ro Morissot profesiis kiel horloĝisto kaj okaze militservis en la nacia armeo de sindefendo. En serena mateno de januaro, ĝuste kiam li triste laŭ ekstera bulvardo estis promenanta, kun malplena ventro, kaj kun du manoj en pantalonpoŝoj de uniformo, li subite ĉesis siajn paŝojn antaŭ k-do, kiun li rekonis kiel amikon. Jen estis S-ro Sauvage, konato konatiĝinta ĉe la bordo de rivero.

Ĉiudimanĉe, antaŭ la milito, Morissot frumatene eliris, preninte fiŝkanon el bambuo per la mano kaj preninte surdorse skatolon el blanka fero. Li veturis al Argenteuil en vagonaro kaj elvagonariĝis je la stacidomo Colombes, poste li piediris al la insulo Marante. Li komencis hokfiŝi, tuj post alveno al ĉi tiu loko de sia revo. Li hokfiŝis ĝis vesperiĝo.

Ĉiudimanĉe, li ĉiam tie renkontis dikan kaj gajan malgrandulon, S-ro Sauvage. Li estis merceristo sur la strato Nia Damo de Lorette, ankaŭ li estis fanatika fiŝhokulo. Kaptinte fiŝkanon per sia mano, kun du piedoj pendinte malsupren en la fluo, ili ofte pasis duontagon ŝultro ĉe ŝultro; tiel inter ili estiĝis amikeco.

Iuj tagoj, ili ne parolis. Iutempe, ili babilis. Kvankam ili nenion parolis, tamen ili admirinde akordiĝis, ĉar ili havis similajn gustojn kaj identajn sentojn.

Matene de printempo, ĉirkaŭ la deka horo, kiam la rejuniĝa suno faris ŝvebi sur la trankvila rivero nebuleton fluintan kun akvo, sunlumo verŝis sur la dorson de du fanatikaj fiŝhokuloj kaj sentigis al ili varmecon de nova sezono. Morissot iutempe diris al sia najbaro: “Ha! Kia komforto!” kaj s-ro Sauvage respondis: “Estas nenio pli bona ol tio.” Kaj tio sufiĉas por interkompreniĝi kaj reciproke respekti.

En aŭtuno, ĉe la krepusko, kiam la subiranta suno ruĝigas la ĉielon, ĵetis en akvon respegulon de skarlata nubo, la tuta rivero estis purpurigita, ekflamigis la horizonton, ruĝigis la du amikojn kiel fajro kaj jam origis la folifalantajn arbojn, kiu susure tremis de frosta vento. S-ro Sauvage rigardis kun rideto al Morissot kaj diris: “Kia pejzaĝo!” Kaj, kun du okuloj fiksrigardantaj sian flosilon, Morissot mirplene respondis: “Tio estas multe pli bona ol la avenuo, ĉu ne?”

Tuj kiam ili konatiĝis unu kun alia, ili energie premis la manon. Ili ekstreme emociiĝis pro renkontiĝo en tiel malsamaj cirkonstancoj. S-ro Sauvage ekĝemis kaj murmuris: “Vere estas eventplena aŭtuno!”. Morissot estis tre morna kaj ĝemis: “Kia vetero! Hodiaŭ estas la unua bona tago de la kuranta jaro.”

La ĉielo ja estis tute lazura kaj pleniĝis de sunlumo.

Ili pensoplene kaj triste marŝis ŝultro ĉe ŝultro. Morissot daŭrigis: “Hokfiŝi? Ho! kiel bona rememoro!”

S-ro Sauvage demandis: “Kiam ni reiros?”

Ili eniris en kafetejon kaj kune trinkis absinton, kaj poste ili promenis sur la trotuaroj.

Morissot subite haltis kaj diris: “Nu, ĉu ni trinkos alian glason da absinto?” S-ro Sauvage konsentis pri tio: “Laŭ via bontrovo.” Kaj ili eniris en alian drinkejon.

Elirante, ili estis forte kapturna, konfuza kiel homoj, kiuj estis plena de alkoholaĵo je malplena stomako. Estis komforte. Venteto estis juke karesanta ilian vizaĝon.

S-ro Sauvage estis ebriigita de milda vento kaj haltis: “Ni iras tien, ĉu bone?”

“Kien?”

“Iru hokfiŝi do.”

“Sed kien?”

“Al nia insulo. La avangardaj taĉmentoj francaj estas najbare de Colombes. Mi konas la kolonelon Dumoulin; oni lasos nin facile pasi.”

Morissot tremis de deziro kaj diris: “Konsentite. Mi certe venos.” Kaj ili disiĝis por preni ilian fiŝhokilon.

Post unu horo, ili ŝultro ĉe ŝultro marŝis sur la vojo. Poste ili venis en la vilaon, kiun la kolonelo okupis. Li iom ridis pri ilia peto kaj konsentis ilian fantazion. Portante paspermeson, ili ree ekmarŝis.

Baldaŭ ili trapasis la avangardajn taĉmentojn, transiris dezertan Colombes, kaj troviĝis ĉe la bordo de vinberkampetoj, kiu oblikvis al Seine. Tiam estis ĉirkaŭ la dekunua horo.

En kontraŭa flanko, la vilaĝo Argenteuil ŝajnis mortinta. La altaĵoj al Orgemont kaj Sannois rigardis malsupren al la tuta regiono. La granda ebenaĵo, kiu rekte etendiĝis ĝis la Nanterre estis malplena, tute malplena, kun nudaj ĉerizujoj kaj ĝia griza grundo.

Montrante per fingro la montpintojn, s-ro Sauvage murmuris: “La prusoj estas tie supre!” Du amikoj maltrankviliĝis kaj paraliziĝis antaŭ ĉi tiu dezerta loko.

“La prusoj!” Ili neniam vidis la prusojn, sed de pluraj monatoj ili sentis, ke prusoj estis tie, ĉirkaŭ Parizo, ruinigis Francion, rabinte, masakrinte, kaj malsatiginte. Tiuj ĉi homoj estis nevideblaj kaj ĉiopovaj. Kaj specon da superstiĉa teruro ili aldonis al la malamo, kiun ili jam havis kontraŭ ĉi tiu nacio nekonata kaj venka.

Morissot balbutis: “Ha! Se ni renkontas prusojn, kion fari?”

S-ro Sauvage respondis kun tia tono pariza ŝerceme ĉiaokaze: “Ni oferas al ili frititan fiŝon.”

Sed ili, timigita per la silento de ĉirkaŭaĵo, hezitante, ne kuraĝis aventuron sur la kampo.

Fine, s-ro Sauvage decidis: “Iru, ekiru! Sed iru zorgeme.” Sekve ili malsupreniris sur la kampo de vinbero, kliniĝinte kaj rampinte, utiliginte arbetaĵon kiel ŝirmadon, per okuloj maltrankvile ĉirkaŭenrigardante, streĉante la orelojn.

Nun nur transirinte peco da tero nuda ili povis alveni al la bordo de la rivero. Ili ekkuris; kurinte al la krutbordo, ili tuj kaŭris en la sekan fragmitaron.

Morissot gluis sian orelon sur la tero por aŭskulti ĉu iuj marŝis en la ĉirkaŭo. Li nenion aŭdis. En la ĉirkaŭo estis neniu alia krom ili ambaŭ.

Trankvilaj, ili ekfiŝhokis.

En ilia kontraŭa flanko la forlasita insulo Marante kovris la rigardon. La dometo de la restoracio estis fermita, kiu ŝajnis forlasita dum pluraj jaroj.

S-ro Sauvage prenis la unuan gobion, Morissot kaptis la duan, kaj ili de tempo al tempo levis iliajn fiŝkanojn kun arĝenthela skuinta besteto sur la fino de la fiŝfadeno: vera fiŝhokaĵo mirakla.

Ili delikate enmetis fiŝojn en retsakon, kun tre kompaktaj maŝoj, kiu estis trempita en akvon sub iliaj piedoj. Kaj plezurega ĝojo penetris en ilian koron, ĉi tiu estis ĝoja animstato, kiun oni kaptis kiam oni retrovis plezuron, kiun oni estis forpreninta de ili delonge.

La varmeta suno sunumis iliajn ŝultrojn komfortige varma; ili nenion plu aŭskultis; ili ne pensis plu pri io ajn; ili ignoris ĉiujn aliajn aferojn en la mondo; ili sciis nur fiŝhoki.

Sed subite, surdiga bruo, kiu ŝajnis veni de subtero, tremigis teron. La kanono rekomencis sonori.

Morissot la kapon turnis malantaŭen, kaj rigardante de supro de la krutbordo, li vidis tie,

maldekstre, la grandan silueton de la monto Valérien , kiu portis supre sur la monto tufon da blankaj egretoj, kiu tuj ŝprucis el faŭko de kanono pulvofumon.

Kaj sekve de tio troviĝis alia tufo da fumo, kiu ŝprucis el supre de la fortigaĵo; post momento nova rulado de detonacio.

Poste, konstante, kaj de tempo al tempo, la monto ĵetis sian haladzon de morto, blovetis sian vaporon, kiu malrapide leviĝis en la kvieta ĉielo, fariĝis nebulo supre sur ĝi.

S-ro Sauvage levis la ŝultrojn kaj diris: “Jen, ili ekagas denove.”

Morissot, kiu maltrankvile rigardis la plumon de sia flosilo profundiĝis malsupren unu post alia, la pacema homo abrupte koleris kontraŭ ĉi tiuj rabiuloj, kiuj tiel interbatiĝis, kaj li grumblis: “Kiel stultaj ili estas por buĉi unu la alian.”

S-ro Sauvage ripetis: “Ili ja estas malpli bonaj ol brutoj.”

Morissot, kiu ĵus kaptis albumuson, diris: “Pensu, ke ĉi tio estos por ĉiam tia, kondiĉe, ke ekzistas registaroj en la monto.”

S-ro Sauvage interrompis lin: “Se troviĝus la respubliko, ĝi ne povus deklari militon ...”

Morissot interrompis: “Havante la reĝojn, oni militas eksterlanden; havante la respublikon, oni militas en la lando.”

Ili paceme ekdiskutis, malkonfuzinte la grandajn problemojn politikajn kiel bonkoraj homoj kun sana racio kaj limigita povo; ili venis akorde al la konkludo, ke oni estos neniam liberaj. Kaj sur la monto Valerien kanonoj tondris senĉese, dinamitis pere de bomboj la francanj domojn, frakasis la vivojn, detruis la estaĵojn, finis multe da revoj, ĝojoj kaj feliĉoj, kiujn oni atendis kun espero. Senfina sufero ankoraŭ trafis virinojn,filinojn kaj patrinojn en alia lando.

“Tio estas la vivo,” diris s-ro Sauvage.

“Tio estas nenio alia ol morto,” ridante diris Morissot.

Tiam ili tremis de timo pro la sento, ke iuj alpaŝis malantaŭ ilia dorso. Turninte la okulojn, ili trovis kvar homojn, kvar armitajn altkreskulojn barbajn, vestitajn kiel servistoj, portintajn livreojn kaj kaskedojn. Ili staris tuj ĉe iliaj ŝultroj, al ili celante la tubaperturojn de siaj pafiloj.

La du fiŝkanoj defalis de iliaj manoj kaj falis en la riveron.

Nelonge poste, ili estis kaptitaj, ligitaj, elportitaj, ĵetitaj en barkon kaj transportitaj sur la insulon.

Malantaŭ la domo kiun ili estis opiniinta forlasita, ili trovis ĉirkaŭ dudek germanaj soldatoj.

Haroza giganta ulo, kiu fumis grandan pipon el porcelano, rajdante sur seĝo, demandis per pura franclingvo: “Tre bone, sinjoroj , vi bone hokfiŝis?

Tiam soldato metis ĉe la piedoj de oficiro retsakon plenan de fiŝoj, kiun li zorgeme reportis.

La pruso diris ridetante: “He, he, mi vidas, ke tio iras ne malbone. Sed la problemo kuŝas en alia afero. Aŭskultu min kaj ne konfuzu. Laŭ mi, vi estas du spionoj senditaj por gvati nin. Mi vin kaptas kaj mi vin pafmortigos. Vi ŝajnigas vin fiŝhoki por kaŝi viajn intencojn. Ĉar vi falas en miajn manojn, jen vi havas! Tio estas milito.”

“Sed ĉar vi estas eliri el la avangardaj taĉmentoj, vi certe havas la pasvorton por reveni. Vi ĝin diras al mi kaj mi pardonas al vi.”

Du amikoj, lividaj, silente staris ŝultro ĉe ŝultro, kaj kvar manoj iomete tremis pro tikoj.

La oficiero plue diris: “Scios neniu pri tio, kaj vi povos pace reveni. La sekreto malaperos kun vi. Se vi rifuzas, tio estas nur vojo al morto, kaj vi tuj estas mortigotaj… Elektu.”

Ili restis senmovaj, kaj ne malfermis la buŝon.

La pruso, ĉiam kvieta, diris montrinte la riveron per mano: “Pripensu, ke post kvin minutoj vi estos en fundo de la akvo. Post kvin minutoj! Vi certe havas gepatrojn kaj gefilojn?”

La kanonoj sur la monto Valérien tondris ĉiam.

Du fiŝhokuloj restis silentaj, starante. La germano donis ordonojn per sia lingvo. Poste li delokis sian seĝon por ne esti tro proksime de militkaptitoj; kaj dek du soldatoj venis kaj stariĝis dudek paŝojn fore de ili, kun pafiloj apogantaj ĉe siaj piedoj.

La oficiero plue diris: “Mi donos al vi ankoraŭ unu minuton sen du sekundoj pli..”

Poste li abrupte leviĝis, aliris apud du francojn, prenis s-ron Morissot je la brako, tiris lin pli malproksimen, al li duonvoĉe diris: “Rapidu, kia estas ĉi tiu pasvorto? Via kamarado scios nenion, mi ŝajnige kompatos vin.”

Morissot respondis nenion.

Tiam, la pruso tiris s-ron Sauvage kaj metis la saman demandon al li.

S-ro Sauvage ne respondis.

Ili ree kune staris flanko ĉe flanko.

Kaj la oficiero komencis ordoni. La soldatoj levis siajn pafilojn.

Tiutempe la rigardo de Morissot hazarde falis sur la retsako plena de albumusoj ankoraŭ en sovaĝherboj, je kelkaj paŝoj for de li.

Fasko da sunlumo igis brilantaj la amason da fiŝoj, kiuj ankoraŭ kapablis salteti. Kaj lin atakis sveneto. Kvankam li retenis laŭeble, en liaj okuloj tamen pleniĝis larmoj.

Li balbutis: “Adiaŭ, s-ro Sauvage.”

S-ro Sauvage respndis: “Adiaŭ, s-ro Morissot.”

Premante la manojn, ili pretervole senĉese tremis tra la tuta korpo.

La oficiero kriis: “ekpafu!”

Dek du pafiloj samtempe pafis.

S-ro Sauvage rigide falis vizaĝe alteren. Morissot, plialtstatura, ekskuinte, flankenfalis sur sian kamaradon, kun la vizaĝo al la ĉielo, dum multe da sango elfluis el la brusto de lia tuniko trapafita.

La germano donis novan ordonon.

Liaj soldatoj disiĝis, tuj poste revenis kun ŝnuroj kaj ŝtonpecoj, per kiuj ili alligis al la piedoj de du mortintoj; poste ili ree portis du mortintojn sur la krutan bordon.

La kanonoj sur la monto Valérien tondris senĉese, nun la monto Valérien kovriĝis per amaso da fumego.

Du soldatoj levis la kadavron de Morissot, unu je la kapo kaj alia je la gamboj; du aliaj soldatoj sammaniere levis s-ron Mauvage.

La kadavroj forte balanciĝis dum kelka tempo, kaj nelonge poste estis ĵetitaj malproksimen. La kadavroj, kvazaŭ en stara pozo, iris laŭ kurba linio en la aero, kaj la piedoj alligitaj per ŝtonpecoj unue falis en la riveron.

La akvo de la rivero disŝpruciĝis, ondiĝis, kaj post momento kvietiĝis. Ondetoj disvastiĝis ĝis la bordoj de la rivero.

Iom da sango flosis sur la akvo.

La oficiero, ĉiam serena, duonvoĉe diris: "Estas vico de fiŝoj nun."

Poste li revenis al la domo.

Subite li ekvidis la retsakon, kiu entenis albumusojn en herboj. Li ĝin levis kaj pririgardis ĝin, kriis ridetinte: “Wilhelm!”

Unu soldato kun blanka antaŭtuko alkuris. Kaj la pruso ĵetis al li la fiŝojn kaptitajn de du ekzekutitaj homoj kaj ordonis al li: “Tuj fritu bone al mi ĉi tiujn animaletojn, kiam ili estas ankoraŭ vivaj. Ĉi tio estos freŝa kaj bongusta.”

Post tio li refumis sian pipon.

Esperantigis el la franca **Lin Leming**

Vejdo

Neforgesebla Renkontiĝo

Okaze de 2007 ESS* en Chongqing

— laŭ ĉinesko Manjianghong

Ĉiujare
ĉi tie
en somero
okazas
renkontiĝo
de l’ espero.
Parolas esperante
amikoj kun sincero
pri spertoj
kaj verd-rakont’ kun
fiero.

Ja fluas
rivero
de vortoj
kun vero,
sen hipokrito.
En aero
etos’ intima regas
sen ioma mistero.
“Saluton!”
venas el kora
prefero.

* *ESS: mallongigo de Esperantista Somera Semajno, kiu okazas en Chongqing somere ĉiujare.*

◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_

Eldonas Redakcio de ***Penseo***

Ĉefredaktoro: s-ro Yida Wei (Vejdo)

Adreso: Fremdlingva Fakultato, Nanhai Kolegio de Sud-Ĉina Normala Universitato, Nanhai, Guangdong 528000, Ĉinio

Tel: (0757) 86366253 (hejme)

E-poŝto: vejdo@163.com

Ĉiujn kontribuaĵojn al la ĉefredaktoro.

Por legi pasintajn numerojn de Penseo, vin turnu al www.elerno.cn/penlisto.htm

◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_